

Handläggare
Christina Koistinen
Telefon: 0850812196

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
29 augusti 2019

På väg - mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska som andraspråk

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2019/1135

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Detta delbetänkande visar hur utbildning kan erbjudas för nyanlända som omfattas av så kallad utbildningsplikt. Utbildningsplikt infördes år 2018 för nyanlända som är inskrivna i Arbetsförmedlingens etablering och gäller dem med kort utbildning och som står långt från arbetsmarknaden.

Utredningen har även i uppdrag att utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning sfi. Syftet är att analysera förutsättningarna för att sfi-elever ska kunna erbjudas en utbildning av god kvalitet som motsvarar elevernas behov samt att förbättra genomströmningen inom sfi och underlätta övergången till och kombinationer med andra vuxenutbildningar.

Förvaltningen är positiv till betänkandet och delar uppfattningen att en sammanhållen utbildning på heltid skapar goda förutsättningar för de nyanländas etablering i samhället och i arbetslivet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat delbetänkandet ”På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska som andraspråk” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 30 augusti 2019.

Delbetänkandet har även remitterats till stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta och Skarpnäck, socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och till stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen, pensionärsrådet och i ungdomsrådet den 19 augusti och i rådet för funktionshinderfrågor den 20 augusti 2019.

Ärendet

Regeringen tillsatte i juli 2018 utredningen ”En sfi- och vuxenutbildning av högre kvalitet, 2018:06” med uppdrag att utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och sfi i kombinationer med andra vuxenutbildningar. Utredningen tog namnet KLIVA.

KLIVA-utredningen visar i detta delbetänkande hur utbildning kan erbjudas för nyanlända som omfattas av så kallad utbildningsplikt. Utbildningsplikt infördes år 2018 för nyanlända som är inskrivna i Arbetsförmedlingens etablering och gäller dem med kort utbildning och som står långt från arbetsmarknaden.

Utredningen har även i uppdrag att utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning sfi och sfi i kombination med annan utbildning. Syftet är att analysera förutsättningarna för att sfi-elever ska kunna erbjudas en utbildning av god kvalitet som motsvarar elevernas behov och förutsättningar samt att förbättra genomströmningen inom sfi och underlätta övergången till och kombinationer med andra vuxenutbildningar.

Sammanfattning av utredningen

Centrala utgångspunkter och ställningstaganden

Målet för den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande, ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. En utgångspunkt för utredningen är att vuxenutbildningen inte bör reduceras till enbart ett arbetsmarknadspolitiskt instrument även om målet för de flesta av vuxenutbildningens elever är att stärka den egna ställningen i arbetslivet.

Utredningen har haft i uppdrag att utreda och föreslå hur det kan säkerställas att kommuner erbjuder individanpassad utbildning för nyanlända som ska ta del av sfi och annan utbildning. Utredningen föreslår en sammanhållen utbildning i vilken eleven garanteras en undervisningstid om minst 23 timmar i veckan under en fyraveckorsperiod. Den sammanhållna utbildningen består av ett urval kurser som är anpassade till målgruppens gemensamma behov och förutsättningar.

Förslaget utgår från utredningens pedagogiska bedömning av vad som kan anses vara effektiv undervisning för den nyanlända individens lärande samt en bedömning av vad som kan vara rimliga förutsättningar för att organisera undervisningen så att utrymme finns för individanpassning och flexibilitet. I den garanterade undervisningstiden om minst 23 timmar ryms de garanterade 15 undervisningstimmar i sfi och minst 8 timmars undervisning per vecka i andra kurser i komvux.

Huvudmannen ansvarar för att ta fram en plan (utbildningsplan) som ger en ram till den sammanhållna utbildningen genom att syftet, det huvudsakliga innehållet, organisation och utbildningens längd beskrivs. Utbildningsplanen ska även stödja huvudmannen att skapa struktur i den sammanhållna utbildningen och bidra till framförhållning när det gäller resursfördelning och stödinsatser inom utbildningen.

Förslag om informationsöverföring från Arbetsförmedlingen till kommuner

Utredningen föreslår att Arbetsförmedlingen ska lämna uppgifter till kommunerna om vilka individer som anvisats till etableringsprogrammet och som enligt Arbetsförmedlingen omfattas av den så kallade utbildningsplikten.

Uppgiftsskyldigheten förbättrar kommunernas möjligheter att tillsammans med individen utifrån dennes behov och förutsättningar göra en individuell studieplan men också för att kommunerna ska veta vilka individer som omfattas av den garanterade undervisningstiden på minst 23 timmar i veckan.

Förslag om Skolverkets stöd till huvudmän

Skolverket ska bland annat genom olika informationsinsatser ge huvudmännen stöd i arbetet med att ta fram en utbildningsplan för sammanhållen utbildning. Skolverket ska också kartlägga vuxenutbildningens behov av stöd och kompetensutveckling när det gäller nyanländas lärande.

Enligt utredningen finns stora behov av utvecklingsstöd i vuxenutbildningen när det gäller nyanlända.

Bedömning av garanterad undervisningstid kurs A och B

Utredningen bedömer att den garanterade undervisningstiden i kurs A och B ska vara oförändrad. En övervägande del av de som studerar kurs A och B kommer att omfattas av så kallad

utbildningsplikt och har därmed rätt till minst 23 timmars undervisning.

Det saknas forskning eller annan form av uppföljning av hur antalet timmar undervisning i sfi per vecka påverkar genomströmningen, i antal timmar per kurs eller i kalendertid per kurs. Utredningen bedömer därför att det saknas stöd för en generell utökning av den garanterade undervisningstiden i sfi.

Bedömning om stöd och andra insatser

En delvis obligatorisk elevhälsa inom vuxenutbildning enligt skollagen bör övervägas. Utredningen bedömer att studiehandledning på modersmål eller på elevens starkaste språk är en viktig insats i nyanländas utbildning. Studiehandledning via fjärrundervisning behöver undersökas.

Bedömning om kompetensutveckling för lärare

Utredningen bedömer att behoven av kompetensutveckling i vuxenutbildningen sannolikt är omfattande hos både obehöriga och behöriga lärare och behöver kartläggas.

Bedömning om statistik och uppföljning

Skolverket och SCB behöver, som ett led i arbetet med kvalitet och genomströmning, utveckla den nationella statistiken när det gäller vuxenutbildningen generellt, men i synnerhet sfi. Den behöver bättre beskriva verksamheten och göra det möjligt för uppföljning och analys av hur utbildningarna och verksamheterna utvecklats i förhållande till de nationella målen och hur resurser används.

Sammanfattning av kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare

Sfi är en kvalificerad språkutbildning som syftar till att vuxna invandrare får grundläggande kunskaper i svenska språket. Eleven ska få möjligheter att utveckla ett funktionellt andraspråk för aktiv delaktighet i vardags-, samhälls- och arbetsliv samt fortsatta studier. Huvudmannen ska erbjuda minst 15 timmar undervisning i veckan i genomsnitt under en fyraveckorsperiod.

För elever utan tidigare utbildning eller med kort utbildning ska utbildningen, enligt skollagen, innehålla grundläggande läs- och skrivundervisning. Detta gäller även elever med annat skriftsystem än det latinska. Den grundläggande läs- och skrivundervisningen är enligt kursplanen inte inkluderad i de 15 timmarna undervisning som beskrivs ovan men ska kombineras med den kurs i sfi som

eleven läser. Undervisningen i sfi ska kunna kombineras med arbetslivsorientering, praktik, validering och annan utbildning som gynnar elevens språkutveckling och förutsättningar för etablering i samhället.

Sfi omfattar tre studievägar, 1, 2 och 3 och fyra olika kurser: A, B, C och D. Systemet med studievägar och kurser möjliggör en målgruppsanpassning av sfi i form av exempelvis studietakt och arbetssätt.

Sfi är en rättighet för den individ som är folkbokförd i kommunen. Den som har uppehållstillstånd som ligger till grund för bosättning omfattas av denna rättighet. Sfi kan erbjudas från och med det år individen fyller 16 år. Plats ska erbjudas inom tre månader. Dock ska kommunen aktivt verka för att nyanlända som omfattas av etableringslagen erbjuds plats på sfi inom en månad. Den elev som avbryter sfi, har rätt att återuppta studierna så länge eleven gör tillfredsställande framsteg och betyg i kurs D inte uppnåtts.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till betänkandet och delar uppfattningen att en sammanhållen utbildning på heltid skapar goda förutsättningar för de nyanländas etablering i samhället och i arbetslivet. För att främja motivation och lärande behöver studierna vara anpassade efter individens behov, förutsättningar och studiemål.

Förvaltningen är också positiv till förslaget att Arbetsförmedlingen ska lämna uppgifter till kommunerna om vilka individer som anvisats till etableringsprogrammet och som enligt Arbetsförmedlingen omfattas av den så kallade utbildningsplikten.

Förvaltningen vill dessutom föra fram att det är angeläget för kommunerna att få goda planeringsförutsättningar när det gäller hur undervisningen ska organiseras, planeras och vilka stödstrukturer som behövs.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilaga

KLIVA:s delbetänkande På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska som andra språk.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2019-08-06